

in het belang van ons *Tijdschrift* hebben samengewerkt. De leden onzer Vereniging, van haar bestuur en commissies, waardeerden een voorzitter die tot in de bijzonderheden der agenda nauwgezet voorbereid, voortreffelijk, zo nodig slagvaardig, leiding gaf; en tevens de gemoedelijke gastheer bij de vriendschappelijke bijeenkomsten, die het werk besloten. Diezelfde hoedanigheden bepaalden ook zijn verhouding tot zijn naaste medewerkers in de Hoofdredactie en tot het personeel van het kantoor. De arbeidssfeer die hij schiep, was gekenmerkt door de vlotte regelmaat van zijn tempo; de omgang met allen door zijn humane zin en goede vormen. Ook in de Jan Luykenstraat zal zijn nagedachtenis in ere blijven.

J. J. VAN LOGHEM

PROF. DR. G. O. E. LIGNAC †

MET EEN PLAAT

De ramp van de „Triton” op Zondag 5 September 1954, waarbij velen onder zulke bijzonder tragische omstandigheden de dood vonden, heeft helaas ook aan twee vooraanstaande medici-hoogleraren en hun beider echtgenoten het leven gekost. De lotsverbondenheid van hen die van ons gingen, is treffend. Beiden gingen voor hetzelfde doel; beiden gingen om geestelijk gewin en beiden zouden van hun onderzoekingen aan gindse zijde van de oceaan getuigen. Aan mij is de taak toebedeeld met enkele woorden onze vriend GEORGES OTTO EMILE LIGNAC te herdenken.

LIGNAC is 63 jaar oud geworden. Hij was geboren te Passaroean waar zijn vader als ambtenaar bij het gouvernement werkzaam was. Reeds in zijn jeugd, na overlijden van zijn vader, vestigde de familie zich te 's-Gravenhage, waar hij zijn voorbereidende opleiding ontving. Hij studeerde te Leiden en werd in 1916 tot arts bevorderd. Hij was reeds assistent bij prof. TENDELOO vóór het beëindigen van zijn studie en vertrok zeer spoedig na zijn artsexamen naar Indië, waar hij als leraar in de pathologie aan de S.T.O.V.I.A. werd verbonden. In 1920 repatrieerde hij en werd conservator bij zijn leermeester TENDELOO, die hij in 1934 als hoogleraar in de algemene pathologie, pathologische anatomie en gerechtelijke geneeskunde opvolgde. Hij hield zijn oratie op 12 October 1934, waarbij hij in het bijzonder aandacht schonk aan *de samenhang van de algemene en de bijzondere ziektekunde*. Het spreekt wel vanzelf dat deze loopbaan een hartepand inhield wat aangaat zijn belangstelling voor de pathologie en met name voor de algemene pathologie, waarbij zijn leermeester hem een lichtend voorbeeld was geweest. Hij had een levendige doceertrant, die misschien het meest naar voren kwam in zijn demonstratiecolleges. Hij verstond de gave jongeren tot wetenschappelijke arbeid te stimuleren en te leiden. Daarvan getuigt een reeks proefschriften: W. VAN DEN BERG; H. B. C. BREIJER; K. BRANDSMA; H. L. PLOKKER; P. VAN DUIJN; H. VAN SWAAY; W. E. F. WINCKEL; TH. W. VAN WIJK.

Zijn wetenschappelijk werk is te verdelen in drie grote onderwerpen die jarenlang zijn belangstelling hebben gehad en waarvoor hij ook belangstelling in het buitenland heeft gewekt. Deze onderwerpen zijn: de pigmentstudie, de gezwelstudie en de studie over cystine, de stofwisselingsstoornissen en de gevolgen daarvan.

Zijn belangstelling voor de pigmenten, met name het melanine, komt in de openbaarheid met het verschijnen van zijn proefschrift: *Over de vorming*

en de afbraak van het huidpigment (1922). Dit is nog steeds een indrukwekkend werkstuk, waarbij hij de proeven van KÖNIGSTEIN over ontstaan van pigment uit propigment nader uitwerkte. Hij stelde vast dat in de huid ook na de dood door bestraling de overgang van propigment tot pigment kan worden bestudeerd. Hij stelde de betekenis van chromatophoren als pigmentverslepers aan het licht.

In de tweede plaats hadden de gezwellen zijn bijzondere belangstelling. Bekend is geworden zijn uitgebreid experimenteel onderzoek over de betekenis van benzol als leucogeen agens. Daaraan wijdde hij een uitvoerige publicatie (1926). Later werd deze gevolgd door een aantal mededelingen in vergaderingsverslagen en tijdschriften. Doch zijn belangstelling in de gezwelstudie ging verder, zoals blijkt uit een aantal casuïstische mededelingen. Zo vind ik mededelingen over carcinoïden, chordomen, lymphogranuloma, bijniergezwellen, en andere.

Zijn studie over de gevolgen van stoornissen in de cystinestofwisseling (1924, 1926) werden in een tiental artikelen neergelegd, die ook de aandacht van de kinderartsen hebben getrokken, en waarin hij de veranderingen in de nieren en de gevolgen daarvan bestudeerde en kritisch besprak. De reeds vaag door KAUFMANN (1922) naar voren gebrachte algemene betekenis van deze processen, kwam door LIGNAC in het volle licht. In de *Acta paediatrica* (1952) verscheen een samenvattende studie van een achttal buitenlandse onderzoekers, waaruit de stimulerende invloed van LIGNAC's onderzoekingen op klinisch-paediatische vraagstukken bleek, onder de titel: *The Lignac-Fanconi disease*.

Ik heb niet behoord tot de intieme vriendenkring van LIGNAC. Maar ik heb wel ervaren dat hij in een vertrouwelijke omgeving een goedgehartig mens was. Hij liet dan een zekere schuchterheid varen die hij tegenover de buitenwereld nog wel eens kon tonen. Hij kon gezellig zijn, en was gul met zijn aanhankelijkheid en dankbaar voor bewijzen van vriendschap. In de betrekkelijk kleine kring van Nederlandse patholoog-anatomen was hij een gezien mede-lid. Ook in deze kring zal zijn heengaan als een verlies worden gevoeld, evenals uiteraard ook door zijn dagelijkse medewerkers in het Leidse Laboratorium.

Ook naar mevrouw LIGNAC gaan onze gedachten uit. Het dagelijks bestaan van een hoogleraar geeft verplichtingen die man en vader aan het familieleven veelvuldig onttrekken. Hierin ligt voor beide partijen een opoffering besloten. In dit licht willen wij ook mevrouw LIGNAC gedenken. Zij is een steun geweest, zij het direct of indirect, bij de uitoefening van de taak van haar echtgenoot.

Op hetzelfde ogenblik hebben zij beiden van het leven afscheid moeten nemen. Het gelijktijdig heengaan van dit gelukkige echtpaar nog in de volle kracht van hun leven, heeft zo velen diep geschokt. Onze gedachten daarover kunnen wij niet onder woorden brengen. Het blijven onze innigste gevoelens die niet naar buiten doordringen.

Na een arbeidzaam leven rusten zij beiden in vrede!

H. T. DEELMAN

G. O. E. LIGNAC